

SALVÀ I RIPOLL, MARIA-ANTÒNIA (Palma, 1869 - Lluçmajor, 1958). Poeta. De clara influència verdagueriana, es donà a conèixer el 1910 amb el recull *Poesies*, al qual seguiren *Espigues en flor* (1926), *El retorn* (1934) i el llibre memorialístic *Entre el record i l'enyorança* (1955), entre d'altres títols. Traductora del provençal, el francès i l'italià, traslladà poemes esparços d'autors com Petrarca, D'Annunzio, Pascoli, Louis le Cardonnel, Francis Jammes o Andrée Bruguère de Gorgot, del qual el 1918 aparegué a París una edició bilingüe de *Dans les ruines d'Ampurias. Sonnets*. Els anys vint traduí del català al castellà dues obres, encara inèdites, del pare Miquel d'Esplugues: *El parenostre. Gloses apologètiques* i *La vera efígie del Poverello*. Però les seves veritables creacions traductològiques són les personals i reconegudes versions de *Les illes d'or* (1910) i *Mireia* (1917) de Frederic Mistral (amb qui compartia l'interès per la germanor entre Provença i Mallorca) i d'*Els promesos* (1922-1923) d'Alessandro Manzoni. La *Mireia* de Salvà, com apunten Perelló i Rosselló, "més que una simple traducció, es tracta d'una autèntica recreació". Sovint les seves expressions són més elegants i poètiques que les mistralianes i els versos catalans agafen matisos nous i idealitzadors que els aproximen a l'estètica noucentista. Salvà considerava *Mireia* com una obra pròpia, motiu pel qual es mostrà força reticent a les correccions lingüístiques que li imposà l'Institut d'Estudis Catalans. El 1957 es publicaren les *Obres completes* de Frederic Mistral, les quals recollien les versions de Salvà i Guillem Colom¹. *Els promesos*, novel·la que desmitifica la història oficial i intenta renovar la narrativa italiana de l'època, és la segona obra que traslladà de Manzoni, després de la traducció, encara inèdita, dels *Inni Sacri*, que dugué a terme a proposta de Joan Alcover. Salvà també hi intervingué visiblement: davant certes afiligranades expressions italianes i la dificultat de trobar algunes equivalències en català, o bé reduïa o bé ampliava el text originari. El 1945 tancà la seva discontinua i intensa trajectòria traductora amb la publicació dels *Poemes de santa Teresa de l'Infant Jesús*. El 2002 aparegué una traducció seva dels millors poemes de Giovanni Pascoli, que havia iniciat el 1916 i que la censura i la peculiar situació editorial catalana impediren que sortís a llum. Encara que es tracta d'una versió fidel al text originari, Salvà s'imposa una autocensura moral i religiosa, fins i tot eliminant poemes per l'absència de connotacions cristianes. [Pilar Godayol]

MISTRAL, Frederic. *Les illes d'or*. Barcelona: Lluís Gili, 1910.

MISTRAL, Frederic. *Mireia*. Barcelona: Institut de la Llengua Catalana, 1917.

BRUGUIÈRE DE GORGOT, Andrée. *Dans les ruines d'Ampurias. Sonnets*. París: Chez Sengarad, 1918.

JAMMES, Francis. *Les Geòrgiques cristianes*. Barcelona: La Revista, 1918.

MANZONI, Alexandre. *Els promesos*. Barcelona: Editorial Catalana, 1923 i 1924.

Poemes de santa Teresa de l'Infant Jesús. Barcelona: Balmes, 1945.

PASCOLI, Giovanni. *Poesies*. Barcelona: Galerada, 2002.

ALBERTOCCHI, Giovanni "La traducció d'*I promessi sposi*". A: Julià Julià i Capdevila. *Lectures de Maria-Antònia Salvà*. Barcelona: PAM, 1996, 192-207.

ARAMON I SERRA, Ramon *Frederic Mistral i la Renaixença catalana*. Barcelona: Rafael Dalmau, 1985.

BADIA I MARGARIT, Antoni M. "Entorn dels mallorquinismes de *Mirèio* de Frederic Mistral, en la versió de Maria-Antònia Salvà". A: *Estudis de llengua i literatura en honor a Joan Veny*. Barcelona: PAM, 1998, vol. II, p. 341-353.

BADIA I MARGARIT, Antoni M. "De *Mirèio* de Frederic Mistral a *Mireia* de Maria-Antònia Salvà. Divagacions a la cerca d'un mètode". A: *Estudis de Llengua i Literatura Catalanes* 49 (2004), p. 89-115.

GAVAGNIN, Gabriella "Le versioni pascoliane di Maria Antònia Salvà: Un approccio storico e un'indagine formale". *Quaderns d'Italià* 4/5 (1999-2000), p. 145-161.

GAVAGNIN, Gabriella (ed.). *L'art de traduir Petrarca*. Palma: Lleonard Muntaner, 2010.

JULIÀ, Lluïsa "*Mireia* de Maria-Antònia Salvà en la normativització de la llengua literària moderna". A: *Miscel·lània Joan Veny*. Vol. 2. Barcelona: PAM, 2003, p. 191-238.

MASSOT I MUNTANER, Josep "Maria-Antònia Salvà, col·lectora de cançons populars i traductora de Mistral". A: *Llengua, literatura i societat a la Mallorca contemporània*. Barcelona: Curial / PAM, 1993, p. 85-109.

PERELLÓ FEMENIA, Maria Antònia; ROSSELLÓ BOVER, Pere "L'itinerari de *Mireia*: de Provença a Mallorca". A: Lluïsa Julià i Capdevila. *Lectures de Maria-Antònia Salvà*. Barcelona: PAM, 1996, 163-191.

VELAZ I SICART, Anna M. "*Dans les ruines d'Ampurias*, d'Andrée Bruguière de Gorgot: una aportació en llengua francesa a la proposta cultural noucentista". A: *Actes del Dotzè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes*. Barcelona: PAM, 2003, vol. II, p. 203-219.